

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

- Az ügy száma:** Kfv.III.37.441/2016/7.
- A tanács tagjai:** dr. Kovács András György a tanács elnöke, előadó bíró
dr. Kovács Ákos bíró
dr. Fekete Ildikó bíró
- Az I. rendű felperes:** Lira Könyv Zrt.
(1086 Budapest, Dankó u. 4-8.)
- Az I. rendű felperes képviselője:** Erdős és Társai Ügyvédi Iroda, ügyvéd
(1027 Budapest, Vitéz u. 5-7.)
- A II. rendű felperes:** LIBRI Könyvkereskedelmi Kft.
(1066 Budapest, Nyugati tér 1.)
- A II. rendű felperes képviselője:** Kende, Molnár-Bíró, Katona Ügyvédi Társulás
ügyvéd
(1118 Budapest, Villányi út 47.)
- A III. rendű felperes:** PÉCSI DIREKT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. „f.a.”
(1075 Budapest, Károly körút 3/C.)
- A III. rendű felperes képviselője:** Kvantál Gazdasági Tanácsadó és Szolgáltató Kft.
felszámolóbiztos
(1115 Budapest, Keveháza u. 3.)
- Az alperes képviselője:** Gazdasági Versenyhivatal
(1054 Budapest, Alkotmány u. 5.)
- Az alperes képviselője:** dr. Szamadó Tamás bírósági képviseleti irodavezető
- A per tárgya:** versenyfelügyeleti ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: II. rendű felperes (71. sorszám)
- A felülvizsgálni kért jogerős határozat:** Fővárosi Törvényszék, 2.Kf.650.031/2015/10.
Az elsőfokú bíróság határozatának száma: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság,
5.K.33.512/2013/53.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék, 2.Kf.650.031/2015/10. számú ítéletét hatályban fenntartja.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000

Kfv.III.37.441/2016/7.

(százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg az államnak – felhívásra – 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A II. rendű felperes az Állami Könyvterjesztő Vállalat jogutódjaként 1991 óta a magyar nyelvű könyv kiskereskedelmi piac – bele nem értve az online könyvkereskedelmet és a tankönyvpiacot - meghatározó könyvterjesztő vállalkozása. 2008. március 1. és 2009. július 28. között (továbbiakban: érintett időszak) az ország egyik legnagyobb könyv értékesítője, ötven körüli boltszámmal, az egész ország területére kiterjedő bolthálózattal. Ebben az időszakban piaci részesedése a 2004 évi eleji 10-20% közötti részesedésről folyamatosan csökkent, de 2004-2009 közepe között mindvégig meghaladta a 10 %-ot, ugyanakkor 2007-re a piacvezető vállalkozásból a második legnagyobb kiskereskedelmi könyvterjesztő vállalkozássá vált az érintett piacon. Ennek ellenére méreténél fogva továbbra is a kiskereskedelmi piac megkerülhetetlen szereplője volt a kiadók számára. A II. rendű felperes
- [2] A II. rendű felperestől független kiadók és II. rendű felperes szerződéses kapcsolataiban, a kiadókhoz képesti jelentős méretkülönbség, illetve az érintett piacon elfoglalt nélkülözhetetlen értékesítési csatorna szerepénél fogva, piaci ereje az alkufolyamatokban meghatározó volt, rendszerint az általa kidolgozott szerződés minták alapján történt a szerződéskötés. Döntő többségében és tipikusan bizományosi szerződéseket kötöttek a felek, kisebb, néhány százalék (2-5%) erejéig pedig adás-vételi szerződéseket.
- [3] A szerződések alapvető jellemzője volt, hogy az árázással járó költségeket a kiadókra terhelte, tehát ő nekik kellett a könyvek árát meghatározni arra figyelemmel, hogy az kiskereskedelmi ár egy igen jelentős hányada a II. rendű felperest illeti.
- [4] Ez a II. r. felperessel kötött bizományosi szerződésekben rendszerint akként jelent meg, hogy a „Megbízott a Megbízó által ajánlott fogyasztói árakat alkalmazza, amíg a piaci viszonyok ezt lehetővé teszik. Amennyiben a piaci helyzet a Megbízó által javasolt fogyasztói ártól való eltérést indokol, akkor Megbízott a Megbízóval történő egyeztetés után jogosult a saját belátása szerint árat változtatni/emelni/alkalmazni (továbbiakban: viszonteladási ár meghatározása). A leggyakoribb a szerződésekben az „emelni” kifejezés volt.
- [5] A II. rendű felperes jogséttel érintett időszakra eső egyetlen adás-vételi szerződést is magában foglaló vegyes szerződésében konkrét fogyasztói árak kerültek meghatározásra (és nem ajánlott árak), egyéb kifogásolt kikötéseket nem tartalmazott.
- [6] A bizományosi szerződések rendszerint tartalmazták továbbá azt, hogy a kiadó garantálja, hogy az árut csökkentett áron nem hozza bolti forgalomba, viszont eladóknak sem biztosít nagyobb kedvezményt, vagy azonos feltételek esetén a legnagyobb kedvezményben mindenkor részesíti a II. rendű felperest is. Ellenkező esetben a II. rendű felperes jogosult az eladási ár ugyanolyan mértékű csökkentésére a szerződés szerinti kereskedelmi árrés megtartása mellett, vagy a II. rendű felperes jogosult az árut a kiadó költségére azonnal visszaszállítani (továbbiakban: versenytársakra vonatkozó viszonteladási árak kikötése vagy versenytársak árázására vonatkozó kikötések).
- [7] Ezen túlmenően a bizományosi szerződések rendszerint tartalmazták, hogy a kiadó garantálja,

Kfv.III.37.441/2016/7.

hogy az árut a megjelenéstől számított 6 hónapon belül csökkentett áron nem hozza bolti forgalomba. Továbbá azt is tartalmazta rendszerint, hogy a könyvértékesítés szempontjából kiemelkedő forgalmazási időszakban november 1. és január 31. között a kiadó árváltoztatást nem kezdeményezhet (továbbiakban együtt: viszonteladási ár változtatására vonatkozó tilalmi kikötések).

- [8] A fenti szerződési – kisebb nagyobb eltérések mellett, de lényegét tekintve hasonló - rendelkezéseket a nagy könyvterjesztő vállalkozások rendszerint és régóta (II. rendű felperes esetében a viszonteladási árak meghatározását 1996 óta, a többi kikötést 2003 óta) alkalmazzák, és ezek a kikötések a piac működését rendszerszinten meghatározzák.

Az alperes eljárása és határozata

- [9] Az alperes 2009. július 28-án indított versenyfelügyeleti eljárást a könyvterjesztők, köztük II. rendű felperessel szemben, azt feltételezve, hogy ezek a szerződéses kapcsolatok olyan vertikális megállapodások lehetnek, amelyek versenykorlátozóak. Ebbe az eljárásba bevonta a kiadókat és más könyvterjesztő vállalkozásokat is, majd határozatának meghozatala előtt végzéssel a kiadók nagy részével szemben az eljárást megszüntette, arra tekintettel, hogy a felelősségre vonást velük szemben a közérdek védelme nem indokolta, másrészt 2013. október 3-án kelt határozatának meghozatalával egy időben további kiadók és terjesztők vonatkozásában külön íven szövegezett végzéssel szüntette meg az eljárást tekintettel arra, hogy velük szemben a jogsértés nem volt bizonyítható, és az eljárás további folytatásától sem volt eredmény várható.
- [10] Az alperes 2004. január 1. és 2009. július 28. közti időszakot vizsgálta, majd az 1539 napig tartó eljárás végén hozott határozatával II. rendű felperes vonatkozásában azt állapította meg, hogy legalább 2008. március 1-jétől a kiadókkal kötött adásvételi és bizományosi szerződéseiben a viszonteladási ár meghatározására, a bizományosi szerződéseiben pedig a versenytársak árazására vonatkozó kikötés, továbbá a viszonteladási ár változtatására vonatkozó tilalmi kikötések versenykorlátozó célú megállapodásoknak minősültek, ezért e jogsértéstől a II. rendű felperest eltiltotta, továbbá az adás-vételi szerződésekben alkalmazott viszonteladási ár meghatározására tekintettel 15 millió forint bírságot alkalmazott. A bizományosi szerződések, mint versenykorlátozó megállapodások tekintetében bírságot nem szabott ki, tekintettel arra, hogy egy korábbi alperesi határozat a kiadók és könyvterjesztők kapcsolatát függő ügynöki megállapodásoknak tekintette, mely esetben ezek a kikötések nem minősülnek versenyjogsértőnek, tehát a II. rendű felperes a bizományosi szerződések tekintetében alappal bízhatott abban, hogy a bizományosi szerződéseiben alkalmazott kikötései nem sértik a versenyjogot.
- [11] A határozat további két meghatározó könyvterjesztő vállalkozás (vállalkozás csoport) tekintetében állapított meg hasonló jogsértéseket és szabott ki bírságot.
- [12] Az alperesi határozat jogi indokolása döntően az Európai Bizottság vertikális korlátozásokról szóló iránymutatásának (Bizottság közleménye, Hivatalos Lap C 130, 2010.5.19.) mechanikus alkalmazásával elemezte és állapította meg, hogy valódi ügynöki megállapodásokról van szó, a kifogásolt kikötések a II. rendű felperes (és a többi elmarasztalt könyvterjesztő) piaci (alku) erejéből ered, és jellemzően – bár nem kizárólag - könyvterjesztők érdekeit szolgálják. A kikötések együttesen értékelve versenykorlátozó célúak, különös tekintettel arra is, hogy II. rendű felperes az árváltoztatást jogát az esetek többségében az árcmelésre tartotta fenn, melyből következik, hogy az „ajánlott ár” minimum árrögzítésként viselkedett. Emellett a versenykorlátozás piaci hatása is valószínűsíthető, és elsősorban a könyvterjesztők közti „márkán belüli” versenyre volt korlátozó hatással, főként a versenytársak árazására vonatkozó kikötések, míg a kiadók közötti, „márkák közötti” versenyt is korlátozták a viszonteladási

árak változtatásának tilalmára vonatkozó kikötések. Bár nem minden szerződésben volt megtalálható minden kikötés, a túlnyomó többségükben megállapítható volt kettő vagy három kikötés együttes szerepeltetése. Kitért arra is, hogy a kötött ár tényleges alkalmazása, ha a gyakorlatban nem került maradéktalanul alkalmazásra, a versenykorlátozás akkor is megvalósult, csak annak tényleges hatását befolyásolhatja-e körülmény.

- [13] A határozat részletesen elemezte, hogy miért nem minősül bagatell versenykorlátozásnak II. rendű felperes piaci magatartása, csoportmentesség miatt nem alkalmazható, a kikötések együttes megléte miatt az érintett kikötések miatt versenykorlátozó célúak, továbbá az egyedi mentesülés érdekében felhozott felperesi érveket is részletesen cáfolva jutott arra a következtetésre, hogy a jogsértést meg kellett állapítani.
- [14] A bírság kiszabása során a számítás alapjaként kizárólag az adás-vételi szerződésekkel megszerzett áru értékesítéséből származó árbevétel vette releváns forgalomként figyelembe és ennek megfelelően a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 78. § (1) bekezdése alapján – figyelembe véve alperes saját bírság közleményét – a bírság maximum töredékét szabta ki bírságként.
- [15] Az eljárás alá vont könyvterjesztők már az eljárás során kifogásolták, hogy a védekezéshez való joguk sérült az eljárás elhúzódása miatt. Az alperes határozatában kifejtette, hogy az eljárás elhúzódásának semmiféle jelentősége nincs, tekintve, hogy a 2004-2009 közötti állapotokat vizsgálta az alperes, és az akkori tényeket vette figyelembe, így az idő múlása a döntés jogszerűségét nem befolyásolja. Kitért továbbá az eljárás alá vont ügyfelek kifogásai kapcsán arra is, hogy nem volt diszkriminatív egyes piaci szereplőkkel szemben az eljárás megszüntetése.

Az elsőfokú bíróság ítélete

- [16] Az elmarasztalt felperesek keresete alapján eljáró Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével a felperesek kereseteit elutasította. Az ítélet indokolása az alperes határozatában foglalt érvek mentén, azokat követve állapította meg a keresetek alaptalanságát, részletesen külön cáfolva a felperesek kereseti érveit.
- [17] Az eljáró bíróság jelen ügyben releváns II. rendű felperesi felülvizsgálati kérelemmel érintett körben az alábbiakat állapította meg:
- [18] A II. rendű és III. rendű felperesek ügyintézési határidő megsértésre vonatkozó érvei azért voltak alaptalanok, mert a késedelem nem hatott ki az ügy érdemére, nem igazolták felperesek, hogy ha alperes határidőben hozta volna meg döntését, az más tartalmú lett volna, így nem igazolt a védekezéshez való jog sérelme sem.
- [19] A II. rendű felperes a viszonteladási ár ajánlott jellegére vonatkozó érvelését az alperes érvelése mentén nem osztotta. Többek között kiemelte, hogy II. rendű felperes saját nyilatkozata szerint is jellemzően nem biztosított kedvezményt saját jutaléka terhére. Az MMKE azon becslése, miszerint 6-9%-kal fizettek kevesebbet a vevők a kötött árnál, elsősorban az általános forgalmi adóváltozásnak volt köszönhető, továbbá annak igazolása, hogy egyes esetekben eltértek az ártól pedig nem eredményez mentesülést, ha nem ez az általános gyakorlat. Továbbá az erre bizonyítékként felhozott 2013-as adatok irrelevánsak a vizsgált időszak vonatkozásában, és ezzel az alperes e bizonyítékok figyelmen kívül hagyását kellően megindokolta.

A másodfokú bíróság ítélete

- [20] A felperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú ítéletet helybenhagyta, annak helyes indokai alapján. A felülvizsgálati kérelemmel érintett körben

Kfv.III.37.441/2016/7.

kiemelte a II. rendű felperes vonatkozásában, hogy a büntetőeljárások és közigazgatási eljárások közzé nem lehet egyenlőségjelet tenni, ezért az időmúlásnak a szankció mértékére önmagában kihatása nincs, a papír alapú bizonyítékok elemzésére az elmúlt évek kellő időt biztosítottak, értékelhető adatokat a II. rendű felperes által csatolt iratok nem tartalmaztak. A II. rendű felperes a Pp. 164. §-a ellenére nem bizonyította, hogy az eljárás elhúzódása a bizonyítását elnehezítette, vagy lehetetlenné tette volna.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [21] A II. rendű felperes ellenkérelemre tett észrevétellel kiegészített felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen kérte a jogerős ítélet megváltoztatását az ügyintézési határidő ügy érdemére kiható megsértése miatt, másodlagosan jogsértés, illetve annak bizonyítottsága hiányában kérte a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését, harmadlagosan pedig a bírság mellőzését a határidő lényeges túllépése miatt.
- [22] A II. rendű felperes szerint a jogerős ítélet eljárásjogi alapon jogszabálysértő, mert nem ismerte el az eljárás büntetőjogias természetét, továbbá azt, hogy ebben az ügyben a teljes felülvizsgálat elvét kell alkalmazni, így hibás volt a bizonyítási sztenderd meghatározása, létezett okszerűbb mérlegelés, az eljárás elhúzódása az ügy érdemére kihatott, a II. rendű felperes védekezési joga sérült. Ezeket az érveléseit konkrét jogszabályhely hivatkozásával nem, hanem az Európai Bíróság, az Alkotmánybíróság és a Kúria gyakorlatával igyekezett alátámasztani.
- [23] E körben a határidő túllépés következményei, és a bizonyítási teher kérdésében kérte előzetes döntéshozatali eljárást indítványozását.
- [24] Az ítélet anyagi jogi alapon azért jogsértő, mert az ajánlott ár vonatkozásában nem került sor érdemi felülvizsgálatra, az ajánlott ár alkalmazása célja szerint nem jogsértő, az árrögzítő hatás pedig nem volt bizonyított, és nincs effektív minimális ár, melyet II. rendű felperes a 2014. május 22-i beadványában igazolt. Emellett az árrögzítés hatékonyságát igazoló állítólagos eszközök II. rendű felperes esetében nem merültek fel, a II. rendű felperes szerződésai nem tartalmaztak címkézési díjat. Nem vizsgálta jogerős ítélet azt sem, hogy a versenytársak áraira vonatkozó kikötések nem kereskedőkre vonatkoznak, ahogy az árváltoztatási tilalmak sem, ekként ettől még lehetne verseny a kereskedők között. Kifejtette, hogy árrögzítő hatás nélkül nem lehetséges cél szerinti versenykorlátozásnak minősíteni az ajánlott viszonteladási árakat. A Fővárosi Törvényszék arra sem adott választ, hogy a régi Ptk. alapján az árat meg kell határozni egy adás-vételi szerződésben, e nélkül nem jön létre a szerződés.
- [25] Ebben a kérdésben, hogy az ajánlott viszonteladási ár lehet-e célja szerint versenykorlátozó előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését kérte.
- [26] A bírságkiszabás körében előadta, hogy az időmúlást értékelni kellett volna a bírság kiszabása során, e nélkül a bírság kiszabás nem alkotmányos, mivel valamivel megálljt kell parancsolni a jogkövetkezmények nélküli határidő túllépésnek. Ezért alapvető jelentőségű, hogy a Kúria megengedi-e olyan joggyakorlat kialakulását, amelyben a versenyfelügyeleti eljárás bármeddig eltarthat, és a bírság a vizsgálat megindulásától számított akár 9 évet követően is kiszabható.
- [27] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmét kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartást, annak érdemben helyes volta alapján. Részletesen reagálva a II. rendű felperesi érvekre - amelyek a már perben korábban előadottakkal egyezett - utalt arra is, hogy a felülvizsgálati kérelem olyan elemeket is tartalmaz, amelyeket II. rendű felperes korábban nem hivatkozott, továbbá nem felel meg a felülvizsgálati kérelem az alapvető követelményeknek sem, amikor számos jogsértés ügy állít, hogy nem hivatkozik jogszabályokra.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [28] A II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan.
- [29] A Kúria megállapította, hogy a II. rendű felperes az állított eljárás jogsértések tekintetében kizárólag a Pp. 339/B. §-ának megsértésre hivatkozott, olyan összefüggésben, hogy a bizonyítékoknak létezett ésszerűbb mérlegelése. Ez az állítás- függetlenül annak valóságtartalmától - alkalmatlan a jogsértés igazolására, mivel a mérlegelési jogkörben hozott határozatokra irányadó Pp. 339/B. §-ában foglaltak éppen hogy a felülmérlegelés tilalmának elvét rögzíti, melynek lényege, hogy felperesnek a határozat jogi mérlegelésében okszerűtlenségét kell kimutatnia a jogsértés megállapításához és nem azt, hogy ugyan az okszerű, de van okszerűbb jogi mérlegelés is.
- [30] A II. rendű felperes által előadott büntetőjogias elvek, az Európai Bíróság bizonyítási sztenderdre vonatkozó megállapításai, és a teljes felülvizsgálat elvére való hivatkozása alkotmánybírói és kúriai határozatok kiragadott és az ügyben nem alkalmazandó elemzésével történt, mivel ezen döntések az uniós jog alkalmazásával született versenyhatósági határozatokkal kapcsolatban születtek. Emellett a teljes felülvizsgálat elvére egyáltalán nem hivatkozott a per során csak a felülvizsgálati kérelemben, továbbá a megsértett jogszabályhelyeket sem jelölte meg. Nem indokolta továbbá, hogy az európai uniós joggyakorlat egyáltalán miért lehet releváns egy olyan ügyben, amelyben az európai uniós jog alkalmazására egyáltalán nem került sor.
- [31] Tekintettel azonban az alperesi határozat EUMSZ. 288. cikke alapján még az Európai Unió jogi aktusának sem minősülő bizottsági iránymutatásra épülő, e dokumentumot az érvelés középpontjába helyező helytelen indokolási gyakorlatára, a Kúria a következőket szükségesnek tartja megjegyezni:
- [32] Az 1/2003 EK rendelet 3. cikk (2) bekezdése szerint a nemzeti versenyjog alkalmazása nem vezethet az olyan megállapodásoknak, vállalkozások társulásai döntéseinek vagy összehangolt magatartásoknak a tilalmához, amelyek ugyan befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, viszont a Szerződés 81. cikke (1) bekezdésének értelmében nem korlátozzák a versenyt, vagy amelyek megfelelnek a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, illetve amelyek valamelyik, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló rendelet hatálya alá tartoznak. E rendelet alapján a tagállamok nem akadályozhatók meg abban, hogy a saját területükön szigorúbb nemzeti jogszabályokat alkalmazzanak a vállalkozások által folytatott egyoldalú magatartás tilalmára vagy szankcionálására.
- [33] A fenti rendelkezésből világosan látszik, hogy ha nincs tagállamok közti érintettség, akkor az uniós jog nem követeli meg, hogy a nemzeti jog alapján ne minősíthessen a nemzeti hatóság egy megállapodást versenykorlátozónak, amely az uniós jog alapján nem lenne az.
- [34] Ugyanakkor, ahogy arra a felperes által hivatkozott alkotmánybírói határozat is utal a Tptv. az 1996. évben elfogadott törvényjavaslatának indokolása részletesen ismertette a törvény megszületéséhez vezető utat: a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodást, a jogharmonizációs kötelezettséget, az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződés 85. és 86. cikkében foglalt rendelkezések figyelembevételét, stb. Magyarországnak a Közösségekhez való csatlakozását követően még erősebbé vált az uniós versenyjog alakító hatása, beleértve annak igen gazdag joggyakorlatát is: bizonyos esetekben a GVH-nak uniós versenyjogot kell alkalmaznia (Tptv. XVI. fejezet), a magyar jogalkotó pedig erre is figyelemmel a Tptv. preambulumban is jelezve - a jogbiztonság megteremtése érdekében - hozzáigazította 1996. óta folyamatosan a belső jogot az uniós fejlődés eredményeihez.

- [35] Ugyanígy az Európai Bíróság az Allianz Hungária Biztosító és társai ügyben (C-32/11 ECLI:EU:C:2013:160) azért foglalkozott egy kizárólag belső jogon alapuló versenyhatósági határozattal, mert az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből az Európai Bíróság számára kitűnt, hogy a Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdésében szereplő fogalmakat ugyanígy kell értelmezni, mint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében szereplő hasonló fogalmakat, és hogy a hivatkozott bíróságot e tekintetben köti a szóban forgó fogalmak bíróság általi értelmezése (ítélet 22. pont).
- [36] Az Európai Bíróság szerint is a preambulumból és a Tpvt. indoklásából az következik, hogy a magyar jogalkotó a nemzeti versenyjogot harmonizálni kívánta az uniós versenyjoggal, és hogy különösen a hivatkozott 11. § (1) bekezdésének célja – követve az EGK Szerződés 85. cikkét (jelenleg az EUMSZ 101. cikk) –, a verseny torzításának tiltása. Nyilvánvaló tehát, hogy a jogalkotó úgy döntött, hogy a belső jogi helyzeteket ugyanígy kell kezelni, mint az uniós jog hatálya alá tartozókat (Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet 21. pontja).
- [37] Az Európai Bíróság saját hatásköre tekintetében kimondta, hogy hatáskörrel rendelkezik az uniós jogi rendelkezésekre vonatkozó, előzetes döntéshozatal iránti kérelmekről való döntésre olyan helyzetekben, amikor az alapeljárás tárgyát képező tények nem tartoznak ugyan az uniós jog hatálya alá, ám amelyekben a szóban forgó rendelkezéseket a nemzeti jog alkalmazandóvá teszi, amely jog a tisztán belső helyzetekre adott megoldásaira nézve az uniós jog által nyújtott megoldásokhoz igazodott. Ilyen esetben ugyanis egyértelmű uniós érdek, hogy a jövőbeli eltérő értelmezések megakadályozása érdekében egységesen értelmezzék az uniós jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák őket (lásd ebben az értelemben különösen a C-297/88. és C-197/89. sz., Dzodzi egyesített ügyekben 1990. október 18-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-3763. o.] 37. pontját; a C-28/95. sz., Leur-Bloem ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-4161. o.] 27. és 32. pontját; a C-1/99. sz. Kofisa Italia ügyben 2001. január 11-én hozott ítélet [EBHT 2001., I-207. o.] 32. pontját; a C-217/05. sz. Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben 2006. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11987. o.] 19. pontját; a C-280/06. sz., ETI és társai ügyben 2007. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-10893. o.] 21. pontját; a C-352/08. sz. Modehuis A. Zwijnenburg ügyben 2010. május 20-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-4303. o.] 33. pontját, valamint a C-603/10. sz. Pelati-ügyben 2012. október 18-án hozott ítélet 18. pontját) [Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet 20. pont].
- [38] Ahogy a fentiekből kitűnik, az uniós jogból vett rendelkezések és fogalmak egységes értelmezése vonatkozásában helye van tisztán nemzeti jogon alapuló jelen ügybeni határozat esetében is az uniós jog hivatkozásának. Ugyanakkor nemzeti jogon alapuló határozatok esetén a nemzeti jog szabályainak megsértését kell állítani, vagy a nemzeti jog szabályainak uniós jog tükrében való helytelen értelmezési gyakorlatát, avagy az uniós joggal való ellentétes tartalmát kell ahhoz állítani, hogy – e hivatkozások helytállósága esetén – a felülvizsgálati kérelem sikeres legyen.
- [39] A felperes mindezt nem tette meg felülvizsgálati kérelmében, így az előzetes döntéshozatali kérelmeit már csak ez okból is el kellett utasítani. Emellett azok tartalmilag sem helytállóak, az alábbiak alapján:
- [40] A II. rendű felperes a Tpvt. 63. §-ában foglalt határidő rendelkezéseket jelölte meg jogsértésként. A Tpvt. 63. §-ának megsértését az eljáró bíróságok megállapították, csak azt nem tekintették az ügy érdemére kiható eljárás jogsértésnek. A II. rendű felperes a határidő túllépés jogkövetkezményeire vonatkozó jogszabályokat, valamint az elsőfokú bíróság által is említett vonatkozó jogegységi határozatra nem hivatkozott, azokkal kapcsolatos ítéleti megállapításokat nem vitatta. Jelen ügyben a határidő túllépés következményei nem a Tpvt. által szabályozott és nem versenyjogi jellegű uniós jogi rendelkezéseken és fogalmakon

alapulnak, hanem a magyar jog más konkrét tételes jogi rendelkezésein, alkotmányos szabályokon és elveken, míg az uniós jogban szintén olyan eljárásjogi alapelveken, mely elvek alapján, ha a jogi levezetés nem is azonos, de eredményét tekintve a magyar jogi szabályokból következő hasonló következményekhez vezet. A felperes ellentmondásosan és részben iratellenes nyilatkozatokat tett e vonatkozásban felülvizsgálati kérelmében, mind az eljárás során történő bizonyítással, védekezéshez való joggal, mind a bírság mérséklő tényezőként való figyelembevétel tekintetében.

- [41] A Kúria egyetértett az eljárt bíróságokkal abban, hogy a felperes védekezési joga nem sérült az eljárás elhúzódása miatt, az eljárás a felperes által megjelölt okokból nem vált tisztességtelenné. Felperes egyrészt alaptalanul hivatkozik arra, hogy neki nyolc vagy akár öt éven érdemben túlmutató adatokat kellett volna beszereznie. A felperest érintő időszak a 2008. március 1. és 2009. július 28. közti időszak volt, és a felperes által sem vitatottan a 2013. május 23-i előzetes álláspontból már mindenképp tudomása volt felperesnek arról, hogy mely időszakot érintő és mely adatok lehetnek szükségesek a bizonyításához.
- [42] Másrészt felperes e körben ellentmondásokba keveredett. Egyrészt úgy nyilatkozott felülvizsgálati kérelmében, hogy neki az érintett felperesi bizonyításra alkalmas adatokat jogszabályi kötelezettség hiányában egyáltalán nem kellett megőriznie – egyetlen napig sem -, ugyanakkor szerinte 8, illetve 5 éven túli adatokat semmilyen körülmények között nem lehet kérni figyelemmel a vonatkozó számviteli iratmegőrzési kötelezettségre vonatkozó szabályokra. Érvelése arra vonatkozott, hogy iratmegőrzési határidőn túli adatkéréssel sértette meg védekezéshez való jogát az alperes.
- [43] A Kúria álláspontja szerint azonban ha olyan adatokról van szó, melyet felperes saját előadása szerint egyetlen napig sem kellett megőriznie, akkor nem hivatkozhat alappal az iratmegőrzési szabályokra és azok időtartamára abban a körben, hogy a védekezéshez való joga az időmúlás következtében sérült volna. Nem hivatkozhat különösen akkor, amikor az érintett időszak legkorábbi időpontja kevesebb, mint 5 év 3 hónappal korábbi adatokra vonatkozik, így a teljes időszakra – figyelemmel az időmúlásra is – 5 éven belüli adatokkal is bizonyíthatott volna, de mindezt a versenyfelügyeleti eljárásban nem tette. A versenyfelügyeleti eljárásban csak 2013-as internetes forgalmazásra vonatkozó adatokat nyújtott be, mely piaci szegmens nem volt az alperesi vizsgálat tárgya.
- [44] A Kúria mindezek ellenére általánosságban egyetért II. rendű felperessel abban, hogy az időmúlásra tekintettel nem volt elvárható II. rendű felperestől olyan mértékű bizonyítás, mint ha rövid időn belül a bizonyítandó tényeket követően erre lehetősége lett volna. Az elvárható bizonyítást azonban II. rendű felperes nem teljesítette.
- [45] A felperes csak a bírósági eljárásban gyűjtött és nyújtott be 2009. évi adatokat, melyre lehetőséget az SAP vállalatirányítási rendszer 2009. évi bevezetése adott lehetőséget. Azt nem indokolta felperes, hogy mi volt az akadálya ezek benyújtásának a versenyfelügyeleti eljárásban. Ebből a bizonyításból világos, hogy nem az időmúlástól függött a bizonyítás lehetősége a konkrét ügyben, hanem attól, hogy e rendszert felperes mikor vezette be. A felperes által hivatkozott 2014. május 22-i iratának üzleti titkot tartalmazó része is értékelésre került, az üzleti titok feltárása nélkül, és a Kúria is megvizsgálta ezeket az adatokat a felülvizsgálati tárgyaláson. Ezekből megállapítható volt, hogy a 2009-es évben összességében néhány százalékkal alacsonyabb volt, döntően törzsvásárlói kedvezményeknek köszönhetően, az összevétele felperesnek, mint ami a szerződésekben rögzített viszonteladási árakból következett volna. A Kúria az időmúlásra tekintettel elfogadta, hogy 2008-as évre is ezek az adatok irányadóak lehettek. Ugyanakkor felperes arra kívánta ezt a bizonyítást lefolytatni, hogy az ő ajánlott árai nem voltak árrögzítő hatásúak, mivel az érintett időszakban az esetek nagy részében eltért a tényleges eladási ár az ajánlott ártól.
- [46] Ezzel kapcsolatban a Kúria megállapította, hogy a felperes által igazolt alacsonyabb áron

értékesítés speciális „mennyiségi kedvezménynek” tekinthető, a rögzített viszonteladási árhoz képesti százalékos kedvezményekből adódott, amely rögzített viszonteladási árakhoz kötött volt, ekként nem az ajánlott árak esetenkénti, avagy akár rendszeres megváltoztatásából adódott. A viszonteladási árak meghatározásával tehát az árak rögzültek, hiszen a kedvezmények is a rögzített árakhoz igazodtak. Felperes ugyanis nem új – és alacsonyabb árakat – határozott meg, hanem százalékos kedvezményeket adott. Mindez azt mutatja, hogy a kereskedők között a viszonteladási árak és egyéb jogsértő kikötések nem iktatták ki teljes körűen a versenyt – ilyet alperes sem állított -, mert például a törzsvásárlói kedvezményi rendszereken keresztül korlátozott verseny folyt a kereskedők között. Ez azonban nem változtat azon, hogy a viszonteladási árak meghatározása és az egyéb versenykorlátozó kikötések nem tették lehetővé az általános árversenyt, és e kikötéseknek volt versenykorlátozó célja. E versenykorlátozó cél pedig olyan „ajánlott” árak meghatározása volt, amely a viszonteladási árak rögzítéséhez vezet.

- [47] Ennek kapcsán szükséges kiemelni, hogy a fentiekből kitűnően II. rendű felperes nem azért tért el az esetek nagy többségében az „ajánlott ártól”, mert a „piaci viszonyok az eltérést indokolták”, ahogy ezt a szerződési eltérési okként megjelölik. Ebből következik, hogy nem az ár „ajánlott” jellegéből következett az eltérés, melyből logikusan következik, hogy ezek az „ajánlott árak” árrögzítéshez vezettek, még a II. rendű felperesi bizonyítékokat is figyelembe véve.
- [48] Amennyiben tényként lehetne elfogadni, hogy a tényleges áralkalmazás jelentősen eltért a meghatározott viszonteladási ártól (ez a bizonyított teljes forgalomhoz mért néhány százalék körüli eltérést tekintve, megállapítható nem volt), akkor is az elsőfokú bíróság ítélete tartalmaz arra vonatkozó indokolást, hogy ennek ellenére miért jelentenek árrögzítést az érintett szerződéses rendelkezések, mi volt a felperes által igazolt eltéréseknek nem a viszonteladási ár „ajánlott jellegéből” adódó oka. Ezekre azonban felperes nem reagált felülvizsgálati kérelmében (pl. ÁFA változás kérdése).
- [49] Emellett az iratokból megállapítható, hogy a bírság kiszabás alapjául szolgáló adás-vételt is tartalmazó szerződése esetében fix árat alkalmazott felperes, tehát felperes állítása e vonatkozásában eleve iratellenes. Ajánlott árakat a felperes csak a bizományosi szerződésekben alkalmazott, ahol ezekhez viszont versenytársak árazására vonatkozó, továbbá viszont eladási ár változtatására vonatkozó tilalmi kikötéseket is rendszerint alkalmazott. E kikötések együttes alkalmazása esetén teljesen irreleváns, hogy felperes egyébként ajánlott árakat alkalmazott, melyek szövegkörnyezetére figyelemmel sem értékelhetők a Kúria szerint sem célja szerint versenykorlátozónak, azonban a további kikötésekkel együtt – még akkor is, ha csak az egyik kikötéssel történő együttalkalmazásra kerül sor - e kikötések vitán felül versenykorlátozó célúak, és az ajánlott ár árrögzítő hatását eredményezik. Ezt a körülményt mind alperes határozata, mind a támadott ítéletek tartalmazzák.
- [50] A vertikális megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alóli mentesítésről szóló 55/2002. (III.26.) Kormányrendelet (csoportmentességi rendelet) 3. § a.) pontja szerint az 1. §-ban foglaltak nem alkalmazhatók arra a vertikális megállapodásra, amelynek célja közvetlenül vagy közvetve, önmagában vagy a felek ellenőrzése alá tartozó egyéb tényezőkkel együtt a vevő lehetőségeinek korlátozása az általa alkalmazott eladási ár meghatározásában, ide nem értve azt a lehetőséget, hogy a szállító legnagyobb eladási árat vagy ajánlott eladási árat határozzon meg, feltéve, hogy ez nem vezet a felek bármelyike általi nyomásgyakorlás vagy ösztönzés következményeként rögzített vagy legkisebb eladási árhoz.
- [51] A Kúria a fenti jogszabályhelyre tekintettel rámutat arra, hogy II. rendű felperes érvelését az ajánlott ár alkalmazására és annak tényleges körülményeire és bizonyítási kérdéseire alapította. Ugyanakkor a bírság kiszabását eredményező feltárt vegyes jellegű adás-vételi szerződést is tartalmazó szerződésében fix viszonteladási árat alkalmazott, ennek

Kfv.III.37.441/2016/7.

versenykorlátozó jellegével kapcsolatosan pedig semmilyen érdemi érvelést nem adott elő. Így azt a Kúriának is versenykorlátozónak kellett tekintenie, az alperesi határozatban foglaltaktól eltérő értékelést nem adhatott.

- [52] A bizományosi szerződések esetében önmagában az ajánlott viszonteladási ár (vertikális megállapodás) nem versenykorlátozó célú, sőt jogsértő versenykorlátozást sem valósít meg a fent idézett csoportmentességi rendelet szabályai alapján, csak akkor, ha az egyben rögzített vagy legkisebb eladási árhoz vezet. A többi kikötéssel együttesen vizsgálva, figyelembe véve a jogi környezetet és piacszerkezetet, megállapítható, hogy e kikötések egymásra tekintettel rögzített eladási árhoz vezettek, egyben versenykorlátozó célúak is.
- [53] A felperes által is hivatkozott Európai Bíróság ítélezési gyakorlata szerint annak értékelése érdekében, hogy valamely vállalkozások közötti megállapodás vagy vállalkozások társulása által hozott döntés elegendő károssági fokot mutat-e ahhoz, hogy az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett „cél általi” versenykorlátozásnak kelljen tekinteni, e megállapodás rendelkezéseinek tartalmát és az általa elérni kívánt célkitűzéseket, valamint azt a gazdasági és jogi háttérrel kell megvizsgálni, amelybe a megállapodás illeszkedik. Az említett háttér értékelése keretében figyelembe kell venni továbbá az érintett termékek vagy szolgáltatások jellegét, valamint az érintett piac vagy piacok működésének és szerkezetének tényleges feltételeit is (lásd ebben az értelemben: Allianz Hungária Biztosító és társai ítélet. EU:C:2013:160, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat) [A C-67/13. P. számú ügy ECLI:EU:C:2014:2204 53. pontja].
- [54] A Kúria ezen Európai Bíróság gyakorlatra figyelemmel a versenykorlátozó célját a bizományosi szerződések kifogásolt kikötése kapcsán abban látja, hogy ha a felperessel kötött szerződést betartják – már pedig ebből kell kiindulni a jogi elemzésnél – a versenytársak nem tudnak alacsonyabb árat meghatározni, és különösen igaz olyan piaci viszonyok között ahol a többi piaci erővel rendelkező kereskedő is lényegét – működési módját - tekintve azonos szerződési feltételeket alkalmaz. Ugyanez vonatkozik a viszonteladási árak megváltoztatásának tilalmára vonatkozó önmagukban is versenykorlátozó célú rendelkezésekre. A versenytársak árazására és a viszont eladási árak megváltoztatásának tilalmára vonatkozó versenykorlátozó célú rendelkezések teljesülésének szükségszerű eleme a viszonteladási árak meghatározása a felek által, melyben a piaci viszonyokra tekintettel történő megváltoztathatósága (az ár ajánlott jellege) felperes érdekeit szolgálják egy fix árral szemben. Ugyanis ez a változtatási jog (ajánlott jelleg) II. rendű felperest illeti, és nem a feleket, noha az árat a felek közösen határozták meg. Ez az egyoldalú árváltoztatási jog ugyan lehetőséget teremthet a versenytársak árazására vonatkozó kikötések kiadók vagy versenytársak általi be nem tartásának esetére versenyzői magatartásra, más oldalról viszont a versenytársak árazására vonatkozó kikötések be nem tartásának szankciójaként is funkcionál. A felperes szerződéseiben rögzített „piaci helyzet” változása ugyanis elsősorban – ha nem is kizárólag - más kereskedők versenyzői magatartását jelentheti az adott könyv árazása vonatkozásában, ami csakis a versenytársak árazására vonatkozó kikötések be nem tartásából adódhat. Mint ahogy arra II.r. felperes felülvizsgálati kérelme is hivatkozott, ez annál is inkább lehetséges lehetett volna, mivel a versenytársak árazására vonatkozó kikötések közvetlenül a kiadókat és nem a versenytársakat kötötte.
- [55] Ennek ellenére ilyen esetet egyáltalán nem igazolt felperes, mely közvetetten szintén igazolja, hogy a felperes által „ajánlott áraknak” nevezett viszonteladási árak meghatározása azokban az esetekben ahol versenytársak árazására vonatkozó kikötések is voltak, az árak rögzítéséhez vezetett. Ebből következik, hogy az „ajánlott” jellege a viszonteladási árak éppen nem az árörögzés ellen, hanem az árörögzés irányába hatott.
- [56] Ahogy kiténik e levezetésből, nem volt szükséges az árörögzés tényleges fennállását külön vizsgálni emiatt, mert az a (szerződéses) jogi és gazdasági háttérből, a piac működéséből és

Kfv.III.37.441/2016/7.

szerkezetéből következett. A tényleges áralkalmazásnak, annak, hogy II. rendű felperes egyes esetekben akár versenyzői magatartást is tanúsíthatott (volna), az az a kiadókkal kötött szerződéseit esetleg nem tartotta (volna) be, legfeljebb a jogsértés hatását csökkentő, a bírság kiszabása körében értékelhető körülmény. Mint ahogy arra a Kúria fentebb utalt, az „ajánlott árakkal” összefüggésben nem került sor bírság kiszabására, ezért a tényleges áralkalmazásnak az ügyben jogi jelentősége nem volt.

- [57] A bírság körében is hivatkozott a felperes a határidő túllépésre, mint enyhítő körülményre. Azt állította e körben, hogy az időmúlás körében „akár” 9 éves időmúlást kellett volna figyelembe venni. Ez azonban iratellenes megállapítás, ezért a Kúria ezt az álláspontot nem osztotta. Itt szükséges megjegyezni azt is, hogy felperes ilyen mértékű időmúlást ráadásul csak a felülvizsgálati kérelmében állított, és ezért sem lehetett érvelése alapos.
- [58] A fentiekből következik az is, hogy a CILFIT (C-283/81, ECLI:EU:C:1982:335) ügyben foglalt kritériumok alapján azért is el kellett utasítani az előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket az EUMSZ 267. cikke alapján, mert a felvetett jogkérdések az ügy érdemére kihatással nem lettek volna. Időmúlás, mely a védekezéshez való jogot ellehetlenítette volna, nem volt megállapítható, továbbá a Kúria osztotta azt az álláspontot, hogy az időmúlásnak szerepe van abban a vonatkozásban, hogy milyen bizonyítás kívánható meg II. rendű felperestől. Emellett a felperes által kezdeményezett bizonyítás nem volt releváns, tehát az eltérő bizonyítási sztenderd alkalmazására ezért sem került sor. Az ajánlott árak tekintetében a Kúria és az alperes sem vitatta azt, hogy azok vertikális viszonylatban, önmagukban nem versenykorlátozó célúak, sőt önmagukban nem is jogsértőek, ahogy ez a csoportmentességi rendelethől is következik.
- [59] Végül a Kúria nem értett egyet felperes régi Ptk-ra hivatkozásával sem. A régi Ptk. alapján a vételárat konkrétan meg lehetett volna határozni a bizományosi és az adás-vételi szerződésekben is, és nem csak a viszonteladási áron keresztül. Noha a régi Ptk. a II.r. felperes által választott ár meghatározást explicit nem tiltja, de arra nincs joga felperesnek, hogy a Ptk által engedett olyan módon határozza meg a vételárat, amely beleütközik a versenytörvénybe, és amely ilyen módon, mint jogszabályba ütköző kitétel, a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint is jogsértő (semmiss).

A döntés elvi tartalma

- [60] Nemzeti jogon alapuló versenyhatósági határozatok által megállapított versenykorlátozó megállapodások esetén is helye lehet az uniós jogra hivatkozásnak. Ugyanakkor nincs helye ilyen esetben az uniós jog közvetlen hivatkozásának, és nincs helye a versenyjogi uniós rendelkezéseken és fogalmakon túlmutató hivatkozásoknak. A felperesnek a nemzeti jog szabályainak megsértését kell állítani, vagy a nemzeti jog szabályainak uniós jog tükrében való helytelen értelmezési gyakorlatát, avagy az uniós joggal való ellentétes tartalmát kell ahhoz állítani, hogy – a hivatkozás helytállósága esetén - a felülvizsgálati kérelem sikeres legyen.
- [61] Az eljárási határidők jelentős túllépésének egyik jogkövetkezménye lehet, hogy az ügyféltől nem várható el olyan mértékű (ellen)bizonyítás, mint ha rövid időn belül a bizonyítandó tényeket követően erre lehetősége lett volna. A bizonyítás elnehezülését, vagy lehetetlenné válását a (ellen)bizonyítás tárgyát képező konkrét tényeket állító ügyfélnek kell igazolnia.
- [62] Vertikális megállapodásban alkalmazott, a szerződés más kikötéseire tekintettel árrögzítést jelentő ajánlott viszonteladási ár, adott jogi és gazdasági háttért és az érintett piac általános működését és szerkezetét figyelembe véve, versenykorlátozó célú megállapodásként is értékelhető lehet. Ebben az esetben az árrögzítést jelentő ajánlott ártól való tényleges áreltérés bizonyítása, a megállapodás rendszeres be nem tartásának igazolása, a jogkövetkezmények meghatározása körében értékelendő körülmény.

Kfv.III.37.441/2016/7.

Záró rendelkezések

- [63] Minderre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [64] A Kúria a felülvizsgálati kérelemről tárgyaláson határozott.
- [65] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségről és az illetékről a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése, és a 6/1986 (VI.26) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése, továbbá – figyelemmel az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény Itv. 43.§ (3) bekezdésére - az Itv. 50. § (1) bekezdése alapján döntött.

Budapest, 2016. november 15.

Dr. Kovács András György s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Kovács Ákos s.k. bíró,
Dr. Fekete Ildikó s.k. bíró